

OPPSUMMERING REVISJON 2025

RÆLINGEN KOMMUNE

MAI 2026

INNHold

1	INNLEDNING	1
1.1	Bakgrunn	1
1.2	De ulike fasene i finansiell revisjon	1
1.2.1	Planlegging	1
1.2.2	Interimsrevisjon	1
1.2.3	Årsoppgjørrevisjon	2
2	UTFØRT REVISJON	3
2.1	Revisjon utført i årsregnskapet 2025	3
2.1.1	Driftsinntekter	3
2.1.2	Driftsutgifter	3
2.1.3	Finans	4
2.1.4	Lønn	4
2.1.5	Investeringsregnskapet	5
2.1.6	Årsregnskapet	5
2.1.7	Særattestasjoner	6
2.2	Rapporteringspunkter – revisors erfaringer	6
2.2.1	Driftsinntekter	6
2.2.2	Driftsutgifter	6
2.2.3	Finans	6
2.2.4	Lønn	6
2.2.5	Investeringsregnskapet	6
2.2.6	Årsregnskapet	7
2.2.7	Årsberetningen	7
2.3	Revisjonsberetning mv	7

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Som ledd i vår revisjon av Rælingen kommune gis det her en oppsummering av utført planlegging, interimrevisjon og årsoppgjørrevisjon av årsregnskapet for 2025. Endelig bekreftelse av årsregnskapet legges her frem i forbindelse med kontrollutvalgets sak om årsregnskapet for 202.

1.2 De ulike fasene i finansiell revisjon

1.2.1 Planlegging

Planlegging av revisjon innebærer utarbeidelse av blant annet en overordnet revisjonsstrategi for oppdraget og at vi utarbeider en revisjonsplan. Revisors mål er å planlegge revisjonen slik at revisjonsarbeidet blir utført på en måleffektiv måte.

Det er krav om risikodrevet revisjon. Dette er en metodikk etter internasjonale revisjonsstandarder (ISA) som alle revisorer må følge. Revisor fokuserer innsatsen på de områdene i kommunen som har høyest risiko for vesentlig feilinformasjon i regnskapet. Målet er å sikre en mer effektiv revisjon ved å rette kontrollhandlinger inn mot områder med størst fare for uønskede hendelser eller feil oppstår.

Risikovurderingen er en sentral del av planleggingen, hvor revisor identifiserer trusler mot måloppnåelse og feil i finansrapporteringen. Vi jobber mot å få revisjonsrisikoen ned til et akseptabelt nivå. Revisjonsrisiko består av iboende risiko (feil som kan oppstå) og kontrollrisiko (risiko for at kommunens kontroller ikke oppdager feilen). Ved å forstå kommunens risikobilde kan vi som revisor skreddersy revisjonshandlingene, i stedet for å kontrollere alt like grundig. Som en del av planleggingen har vi

- Årlige møter med kommunens ledelse
- Gjennomgang av årsbudsjett og kommunestyremøter, samt fjorårets årsregnskap og Årsberetning

Den overordnede revisjonsstrategien ble lagt frem for kontrollutvalget høsten 2025. Strategien utarbeides årlig for å gi kontrollutvalget innsikt i revisors planlagte arbeid, risikovurderinger og fokusområder.

1.2.2 Interimsrevisjon

Interimsrevisjon er en delvis revisjon utført før regnskapsåret er slutt, for å identifisere feil, mangler og forbedringspunkter i regnskapsprosessene i god tid før hovedrevisjonen. Hensikten er å effektivisere årsoppgjøret, forebygge feil og er med på å sikre god intern kontroll i kommunen.

Tidspunktet for interimrevisjonen er at den gjennomføres på høsten i regnskapsåret slik at man får dekket inn store deler av året. Fokuset er her rettet mot evaluering av kommunens interne kontroller, kontrollrutiner og foreløpige regnskapstall.

Fordelen ved interimsrevisjon er at den gir kommunen mulighet til å rette feil før regnskapsavleggelsen av det endelige regnskapet. Interimsrevisjon er med andre ord med på å sikre kvalitet i regnskapet og redusere risiko for feil i årsregnskapet, og utgjør en viktig del av revisors samlede grunnlag for å kunne bekrefte årsregnskapet som helhet, sammen med revisjonen som gjennomføres etter årsskiftet

1.2.3 Årsoppgjørrevisjon

Revisjonshandlingene under årsoppgjørrevisjonen er i hovedsak substanskontroller rettet mot eiendeler, gjeld og egenkapital, herunder avstemming av vesentlige og risikoutsatte balanseposter. Revisor kontrollerer dokumentasjon, transaksjoner og vurderer hvordan kommunens internkontroll har vært gjennom året.

Revisjon av årsregnskapet omfatter også gjennomgang av regnskapsavslutningen (primært om bruk og avsetninger av fond er korrekt bokført og hvorvidt kommunestyrevedtak er fulgt opp). I tillegg kontrolleres noter opp imot regnskapet. Årsberetningen gjennomgås og sees opp imot kommunelovens lovbestemte krav om rapportering.

Resultatet av revisors arbeid avsluttes med frist 15 april hvert år ved å signere revisjonsberetningen.

2 UTFØRT REVISJON

2.1 Revisjon utført i årsregnskapet 2025

2.1.1 Driftsinntekter

Test av kommunens internkontroll

Bekreftelse av inntektene kan i stor grad bekreftes via ekstern bekreftelse (skatt og rammetilskudd, samt integreringstilskudd), samt analyser. Vi har derfor kun gjennomført en test for inntektsområdet:

- Test av dataflyt – Visma Flyt barnehage (IT-avhengig manuell kontroll av forsystem – Visma Flyt barnehage mot Visma ERP)

Revisjonshandlinger

- Analytisk substanskontroll av driftsinntektene generelt og av faste inntekter på brukerbetaling SFO, barnehage og husleie, pleie i institusjon og selvkostområdet. Inkludert å påse at innbetalingene er jevne gjennom året.
- Kontroll av overføringsinntekter, blant annet fra Integreringstilskudd (IMDI). Disse inntektene kontrolleres i hovedsak mot tildelingsbrev
- Kontroll av refusjonsinntekter, blant annet ressurskrevende tjenester, momskompensasjon og ulike tilskudd.
- Kontroll av skatt og rammetilskudd mot ekstern dokumentasjon, prognosemodellen fra KS
- Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer bekreftes og kontrolleres mot kommunens avstemming pr. 31.12
- Kontroll av at inntekter er periodisert i riktig år
- kontroll av ordinær mva mot terminoppgjør ved årsslutt
- Kontroll av estimat for ressurskrevende tjenester
- Kontrollert at det er fakturert med korrekte priser for et utvalg av vedtatte årsgebyrer/priser.
- Kontrollert at utgående fakturaer er i samsvar med bokføringslovens bestemmelser

Kontrollene til sammen underbygger at alle inntektene som vedrører kommunen blir bokført i regnskapet, samt at alle innteksrelaterte balansekontoe er reelle og faktisk eksisterer

2.1.2 Driftsutgifter

Test av kommunens internkontroll

- Kjøp av varer og tjenester – attestasjon og anvisning (fullmakter)
- Kontroll av kommunens avstemming og kvalitetssikring av kompensasjonskravet

Revisjonshandlinger

- Terminvise bilagskontroller av driftsutgifter i forbindelse med MVA-komp. gjennom året, samt utvidede bilagskontroller
- Kontroll av overføringsutgifter – tilstrekkelig dokumentasjon, riktig registrering i regnskap og at det ikke ytes tilskudd mottakeren ikke har krav på, bilagskontroller
- Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld bekreftes og kontrolleres mot kommunens avstemming pr. 31.12
- Kontroll av utgifter som skal periodiseres (anordningsprinsippet)

- Kontroll av grunnlag fra forsystemer, (Socio, Visma Flyt barnevern, Visma FLYVO) , er korrekt med i regnskapet, at bokføringen er i samsvar med utbetalingslisten, samt bilagskontroller.
- Kontroll av- og bruken av kredittkort

Formålet for revisor er å kontrollere at kommunen ikke betaler for utgifter som ikke vedrører den, samt at balansekontoe viser all faktisk gjeld som kommunen har

2.1.3 Finans

Test av kommunens internkontroll

- Løpende avstemming av kommunens bankkonti

Revisjonshandlinger

- Bekreftelse av og kontroll av kommunens avstemminger pr. 31.12. av kasser og bankinnskudd og kontroll av renteinntekter
- Bekreftelse av finansplasseringer, aksjer og andeler
- Kontrollert innlån, renter og avdrag – både verdiene oppgitt i balansen og at alle renteutgifter er bokført og at kommunen har betalt minimumsavdraget
- Bekreftelse av utlån (startlån og sosiale utlån)
- Kontroll av kommunens garantiansvar
- Kontroll av bankkonti knyttet til bundne fond.

Formålet for revisor er å bekrefte at all gjeld, renteinntekter og renteutgifter er bokført i henhold til årsoppgaver fra bank/kredittinstitusjon. I tillegg at alle poster i balansen er reelle og korrekt verdsatt.

2.1.4 Lønn

Test av kommunens internkontroll

- Attestasjon og anvisning av variabel lønn/reiseregninger
- Kontroll av kommunens egne kontroller ved lønnskjøring

Revisjonshandlinger

- Analytisk substanskontroll av fastlønn og variabel lønn
- Kontroll av kommunens avstemminger pr. 31.12 og bekreftelse av:
  - Arbeidsgiveravgift, feriepenger, pensjon, skattetrekk, påleggstrekk og andre lønnsrelaterte balansekonti
- Periodisering variabel lønn
- Kontroll av kommunens avstemming av sykepengerefusjoner og bekreftelse av dette pr. 31.12.
- Kontrollert at pensjon er bokført korrekt og stemmer med aktuarberegningen

Her er revisors oppgave å påse at utbetaling av lønn er korrekt og kun gjelder ansatte i kommunen, og at alle balansekontoe tilknyttet lønnsområdet er reelle og korrekt bokført.

2.1.5 Investeringsregnskapet

Test av kommunens internkontroll

- Attestasjon og anvisning (fullmakt)

Revisjonshandlinger

- Skille drift/investering jf. KRS nr. 4
- Aktivering av anleggsmidler og avskrivninger
- Finansiering av årets investeringer
- Inngående fakturaer/kreditnotaer - bilagskontroll
- Avslutning av investeringsregnskapet – kontrollere at regnskapet er avsluttet i samsvar med forskriftens bestemmelser
- Salg av varige driftsmidler
- Tilskudd fra andre
- Tilskudd til andres investeringer
- Kontroll bruk og avsetning investeringsfond
- Kontroll av manuelle årsoppgjørdisposisjoner

Skille mellom drift og investering

For dette området er det definert særskilt risiko. Dette er begrunnet i komplisert regelverk og skjønnsmessige vurderinger knyttet til skille mellom drift og investering, som sammen med tidligere års erfaring med kommunen på dette området, øker risiko for vesentlige feil. For å dekke denne risikoen er det foretatt en gjennomgang av investeringsprosjektene for 2025, og prosjekter der det er høy risiko for vedlikeholdskostnader er plukket ut for detaljert kontroll.

2.1.6 Årsregnskapet

Test av kommunens internkontroll

- Kontrollert at administrasjonens økonomiske rapportering til kommunestyret sikrer rimelig regnskapsrapportering og budsjettoppfølging fra kommunens sektorer

Revisjonshandlinger

- Budsjettkontroll: gjennomgått kommunestyrevedtak med budsjettjusteringer og kontrollert vedtakene mot obligatoriske regnskapsskjema/budsjettskjema.
- Kontroll av kommunens kapitalkonto samt foretatt analyse av kretsløpene.
- kontrollert at årsregnskapet og noter er avlagt i h.h.t. lov og forskrift.
- Vurdering av sammenhenger, trender mv. – analyse av drift og investeringsregnskapet mot budsjett.
- Kontroll av avsetninger til- og bruk av fond sammenlignet med budsjett/regelverket, bekreftelse av fondsbeholdninger pr. 31.12.2025, og påsett at renter er avsatt til bundne fond der dette er et krav.
- Kontroll av manuelle årsoppgjørposterings driftsregnskapet.
- Kontrollert at beregningen av selvkost er i samsvar med regnskapsførte tall for de ulike selvkostområde

Ifølge ledelsen har det ikke oppstått hendelser etter balansedagen som har betydning for kommuneregnskapet for 2025.

2.1.7 Særattestasjoner

- MVA – kompensasjon gjennom året – 6 stk
- Spillemiddelregnskap – til sammen 3 stk.
- Registrering av personer med PU
- Særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester
- Andre attestasjoner – til sammen 4 stk

2.2 Rapporteringspunkter – revisors erfaringer

2.2.1 Driftsinntekter

Deler av tilskuddet fra IMDI er feilklassifisert i regnskapet. 5,8 mill. kr er ført på art 17000, og ikke art 810* slik forskriften krever. Samlet tilskudd er imidlertid i samsvar med dokumentasjon fra IMDI.

Når det gjelder tilskudd for Ressurskrevende tjenester har kommunen truffet godt med sitt estimat i 2025. Avviket mellom avsatt inntekt og det faktiske kravet som ble sendt til Helsedirektoratet 29. april utgjør kun kr 134 000 for lite i estimert inntekt

2.2.2 Driftsutgifter

Selv om kommunen har få kredittkort, har vi også i 2025 avdekket flere feil. Dette gjelder i hovedsak manglende dokumentasjon (kvitteringer følger ikke med bilaget) noe som er et brudd på bokføringsloven, i tillegg til at kommunen ikke får momskompensasjon.

Vi anbefaler at kommunen utarbeider skriftlige rutiner på området. Videre bør tydeliggjøres hva man kan bruke kredittkortene til. Det anbefales også å motta en faktura per kort for å lette oppfølgingen.

2.2.3 Finans

Dersom innbetalte avdrag på startlån er høyere enn det kommunen betaler i avdrag til Husbanken på lånene, skal differansen settes på fond. Dette fondet skal enten benyttes til å dekke avdrag på/innfrielse av innlån eller på nye utlån. I Rælingen kommunen har det over år vært en manglende praksis med å benytte dette fondet til nye utlån eller ekstraordinær innbetaling av avdrag, og dette er ikke i samsvar med Husbankens retningslinjer. Kommunen har nå bygget seg opp et fond på 71,7 mill. kr.

2.2.4 Lønn

Tidligere år har revisor kommentert kommunens praksis knyttet til forkontroll på lønn. Kommunen har i 2025 implementert en ny rutine når det gjelder forkontroll på lønn, og denne fungerer langt bedre enn tidligere år. I gjennomsnitt var kontrollprosenten i 2025 på 65,3 %, men den er stigende utover høsten. Dette er en positiv utvikling.

2.2.5 Investeringsregnskapet

Skille drift og investering er et område hvor det vil være naturlig at man har ulik oppfatning/forståelse av regelverket og hvor man i enkelte tilfeller vil legge skjønn til grunn. Skille drift og investering er i all hovedsak bra ivaretatt, selv om vi ikke nødvendigvis er enige i alle vurderingene.

Grunnet en feilbudsjettering på bruk av lån i opprinnelig budsjett for 2025, har det vært vanskelig å følge utviklingen i investeringsregnskapet gjennom året, og verken 1. eller 2. tertial-rapportene ga forklaringer på betydelige budsjettavvik

2.2.6 Årsregnskapet

Det er fortsatt flere fond uten bevegelse de siste årene, men beløpet er betydelig redusert per 31.12.2025. Videre har dokumentasjon ved avsetning til bundne fond gjennomgående blitt bedre siste året, selv om vi fortsatt stiller spørsmål ved enkelte avsetninger.

I henhold til regnskapsforskriften § 5-13 a) om noteopplysninger er det et krav om å angi årsaken til at midler på **vesentlige** bundne fond ikke er benyttet i regnskapsåret i note til årsregnskapet. Vi kan ikke se at dette kommer fram av note 9 - Fond. Bundet investeringsfond med ekstraordinære innbetalinger på startlån pålydende 71,7 mill. kr er av en slik størrelse at det etter revisors oppfatning burde vært en redegjørelse i noten.

2.2.7 Årsberetningen

Revisor tar utgangspunkt i årsberetning levert 01.04.26.

Årsberetningen kunne vært noe mer utfyllende når det gjelder etisk standard. Årsberetningen skal iht til kommuneloven § 14-7 bokstav d) redegjøre for hvilke tiltak som er iverksatt og hvilke tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard.

I Rælingen kommune har de hatt langvarig praksis på å lage et årlig vedlegg til årsberetningen som skal ivareta rapporteringskravet knyttet til internkontroll. I henholdt til KL §25-2 skal kommunedirektøren *rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst en gang i året*. Det bemerkes at kommunens rapportering lister opp tilsyn fra ekstern tilsynsmyndighet (Statsforvalter og Arbeidstilsynet), men den sier ikke noe om resultatet fra de ulike tilsynene, eller hvordan kommunen arbeider med å rette opp eventuelle avvik/lovbrudd. På dette området fremstår derfor rapporteringen som mangelfull.

Årsberetningen inneholder ingen opplysninger om det er vedtatt vesentlige budsjettpremisser.

2.3 Revisjonsberetning mv.

De påviste feil og avvik er samlet sett vurdert som ikke å være av en slik vesentlig art at det har negativ betydning for vår revisjonsberetning basert på type regnskapsfeil, hvordan det påvirker regnskapsbrukernes beslutninger og andre skjønnsmessige vurderinger/forhold, men tas opp med kommunen i oppsummeringsnotat.

Normalberetning ble avlagt 15. april 2025.